

Aspergerie, 14 april 2023, Venlo

Beste mensen,

Vanavond is het mij gegund om, voor het eerst in mijn loopbaan als gouverneur, het woord tot u richten. Dat vind ik een hele eer. Helemaal als gouverneur die vanuit woonplaats Gennep op weg naar het Gouvernement in Maastricht bijna dagelijks de aspergegrens doorbreekt.

Voordat restaurant Valuas, onder leiding van chef Eric Swaghoven, uw smaakpalet verder gaat verwennen, wil ik het met u hebben over een ander palet. Het kleurenpalet van ons fleurige Limburg.

De komende paar minuten gaat u mij horen over groen, zwart en wit – hoewel die laatste twee volgens de puristen geen kleuren zijn, over blauw, zilver, goud en geel. Niet over rood, daar heb ik het in het verleden al meer dan genoeg over gehad.

Maar laat me eerst nog een paar woorden delen met onze Duitse gasten.

Es freut mich sehr, dass unsere deutschen Nachbarn sich die Mühe gemacht haben, heute Abend hier bei uns zu sein. Entschuldigen Sie bitte, dass ich meine Rede auf Niederländisch halten werde. Es geht darin um die Geschichte einer farbenfrohen Provinz. Ich weiß, dass die meisten von Ihnen Niederländisch sehr gut verstehen können. Wenn Sie eine kurze Zusammenfassung wünschen, können Sie mich nach dieser Rede gerne ansprechen. Ich werde es Ihnen dann gerne in Ihrer eigenen Sprache erklären.

Dames en heren, inmiddels mag ik al bijna anderhalf jaar uw gouverneur zijn. Bij ons huwelijk – en dan bedoel ik dat tussen Limburg en mijzelf – beloofde ik ten overstaan van een heleboel getuigen dat ik van de daken zou schreeuwen wat er in onze provincie voor ongelofelijk moois gebeurt. En ik hou mijn woord. Net zoals ik ook graag anderen aanspoor zich te ontdoen van **te** grote Limburgse bescheidenheid, die we gelukkig steeds meer loslaten.

Kijk bijvoorbeeld naar Brightlands en naar de ET Pathfinder, dat noem ik maar even het voorportaal van de Einstein Telescope, waarvan ik vurig hoop dat deze naar Limburg komt. Dat Einstein-goud zit overigens aanmerkelijk dieper onder de grond dan het witte goud dat we hier vanavond nuttigen, maar dat terzijde.

Zomaar twee voorbeelden van het groene goud dat Limburg in handen heeft, na het zwarte goud van de kolenmijnen waar onze grootouders Nederland mee warm hebben gehouden. Het groene goud van duurzaam ondernemen, van circulair denken en doen, van innoveren op het allerhoogste niveau, van **samen** de schouders zetten onder de oplossingen van óvermorgen.

Groen goud, dus.

Het is aan ons allemaal om die Limburgse goudkoorts door te vertalen naar ons eigen handelen, onze eigen plek in een wereldwijde transitie. En waar kunnen we dat beter doen dan hier in Limburg, specifiek in het grenzeloze Noord-Limburg, in het hart van een economische topregio die bol staat van logistiek, maakindustrie, agribusiness en wetenschap? Een Poort naar Europa, die, als je er een cirkel van 100 kilometer omheen trekt, het thuis is voor meer dan 15 miljoen mensen in drie landen, talloze ondernemingen en onderwijs- en onderzoeksinstituten. Trek zo'n zelfde cirkeltje eens om Den Haag heen en je treft vooral zand, water en vissen aan.

Ik chargeer misschien een beetje, maar u begrijpt wat ik bedoel.

De kansen liggen hier voor het oprapen, **zeker** ook als het gaat om de intensieve samenwerking met onze Duitse bureaus, op allerlei gebieden. Grenzen zijn wat mij betreft geen barrières, maar slechts fictieve of onzichtbare scheidslijnen waar we ons zo weinig mogelijk van aan moeten trekken. Laten we juist onze unieke plek en positie **verzilveren**.

Beste mensen,

We lopen, zo constateerde mijn collega in Zuid-Holland, Jaap Smit, kortgeleden, wereldwijd tegen de grenzen van groei aan. Ik geef hem daar gelijk in. Het oprekken van grenzen heeft onvermijdelijke consequenties. Er is een natuurlijke limiet waarna de economie stationair gaat draaien en groei stopt. Dat is het moment waarop de mens zich moet richten op de kwaliteit van leven en het bevorderen van rechtvaardigheid. Dit is ook het moment waarop

de ruimte in het hoofd ontstaat om ons serieus af te vragen welke wereld we onze kinderen en kleinkinderen willen nalaten. Kunnen we oneindige economische groei inruilen voor duurzame groei?

Voeding wordt – in generieke zin - steeds schaarser, duurder en vaak ongezonder. De Brightlands Campus Greenport Venlo ergert zich daar **groen en geel** aan en neemt geen genoegen met dat gegeven. De campus ligt midden in een van de productiefste, duurzaamste en meest winstgevende land- en tuinbouwregio's van de wereld. Door de samenwerking tussen ondernemers, onderzoekers en de overheid lopen we in Europa voorop wat betreft innovatie in de agrifood-sector en de transitie naar een bio-circulaire economie.

Een aantal voorbeelden:

De doorontwikkeling van innovatieve concepten in de hoogwaardige tuinbouw, zoals 'indoor farming', moeten leiden tot manieren om de wereldbevolking te blijven voeden. Met beperkte grondstoffen en een minimale ecologische voetafdruk.

De Universiteit Maastricht heeft in Venlo onderzoeksfaciliteiten die het spijsverteringskanaal nabootsen. En universitair hoofddocent dr. Alie de Boer doet op de campus met haar team onderzoek naar de wetenschappelijke onderbouwing van informatie over de veiligheid, gezondheid en duurzaamheid van voeding. Weet wat je eet, maak ik daar maar even van.

Slimmeriken op de campus kijken naar de integrale keten. En het logistieke cluster ontwikkelt duurzame toeleveringsconcepten in de gehele 'supply chain'. Maar al die slimme innovaties kunnen niet bestaan of doorontwikkeld worden zonder de no-nonsense Noord-Limburgse maakindustrie, die handig meebeweegt met de vraag naar nieuwe concepten en apparatuur voor productie en verwerking. Een paar weken geleden, tijdens de Dag van de Maakindustrie, mochten de deelnemende bedrijven in Noord-Limburg samen 4.500 enthousiaste jonge bezoekers ontvangen. Jongeren die stonden te popelen om te kiezen voor techniek en technische beroepsopleidingen en werkzoekenden die konden kennismaken met interessante bedrijven.

Beste mensen,

Door volop in te zetten op de toekomstbestendigheid van die hele keten, van kiempje tot consument, blijft de bevolking gezond, wordt de zorg ontlast, het welzijn vergroot en een duurzame economie van arbeid voorzien.

We hebben bij de afgelopen verkiezingen voor Provinciale Staten gezien hoe belangrijk innovaties én perspectief voor de land- en tuinbouwsector zijn.

Kortom:

Brightlands heeft groen goud in handen. Voor Limburg, Nederland en voor de hele wereld.

Ik hou mijn **roze** bril nog even op. Het groene goud in Noord-Limburg is immers niet beperkt tot de centrale ligging en de sterke economische basis, maar betreft zeer zeker ook de maatschappelijke kracht van deze regio.

De gemeenschapszin, bedoel ik daarmee. Zo werd in de gemeente Peel en Maas – DE aspergegemeente van Nederland, overigens - gedachtegoed omarmd over zelfsturing en eigen regie. En juist in Limburg past die gedachte goed. Het is geen kwestie van geduld, maar een kwestie van doen, van aanpakken. Samen met elkaar wonen, werken en delen. Samen genieten van het rijke cultuuraanbod in dit deel van ons land, zoals ik zelf al veelvuldig heb mogen ervaren.

Samen leven. Je zou er bijna een zelfstandig naamwoord van kunnen maken.

Toen ik nog aan de andere kant van de Maas woonde en u allen van een klein afstandje kon observeren viel het me al op. Samen leven is wat Limburg, Limburg maakt. Onze provincie is daarin buitengewoon krachtig. Wie samen leeft, samen woont, samen werkt, samen deelt, bepaalt ook samen de eigen toekomst. In het verleden heeft onze provincie in de media nog wel eens het verwijt gekregen dat er een 'ons-kent-ons'-cultuur zou bestaan. Nou: dat klopt. En uw gouverneur is daar razend trots op. We weten wie onze burens zijn, wat ze bezig houdt en of er af en toe een helpende hand toegestoken moet worden, door een boodschapje te halen of gewoon eens op de koffie te gaan als 't even niet zo lekker gaat. Dus: ons kent ons werkt prima, maar wel zolang het transparant is of niemand uitsluit.

Onlangs las ik in de krant dat inwoners van America – in de gemeente Horst aan de Maas – geen **blauwtje** hebben willen lopen bij het vertrek van de huisarts uit het dorp. Ze kregen het samen voor elkaar dat er nu een prachtig gezondheidscentrum verzezen is. Mét een huisarts, apotheek en fysiotherapeut, mét een ruilbibliotheek, een gezamenlijke keuken, een reparatiecafé en vervoersdienst. En ook met een dorpsondersteuner die zorgt voor het sociale reilen en zeilen. Pure rijkdom.

Dus ook als het gaat om gemeenschapszin heeft deze regio groen goud in handen.

En daar moeten we ons als overheid voor in onze handjes klappen tot ze er **blauw** van zien. Ik vind dat overheden dit soort initiatieven hoog op het schild moet hijsen en zich daarin als ondersteunende partij moet opstellen. De maatschappij, de gemeenschap, de burger: het zijn immers geen klanten van de overheid, maar mede-eigenaar. Ik zou ons allemaal toewensen dat ons beleid en onze wetten geen slap residu van het politieke compromis zijn. Maar juist voorzien in échte oplossingen voor échte mensen en échte ondernemers.

Dat is wat mij betreft dan ook de enige manier waarop de overheid het vertrouwen in de politiek, dat nog nooit zo laag geweest is, kan terugwinnen. Aan iedereen die zich hier aangesproken voelt, vanavond: ga in gesprek, leef je in, doe mee.

Ik dwaal een beetje af, sorry. Terug naar Noord-Limburg.

Uw **groene goud** wordt gezien. Wordt erkend. De toekenning van de Regiodeal onderschrijft de kracht van uw ambitie om Gezondste Regio te worden. En ik onderschrijf die ook: wees maar ambitieus en schreeuw het maar van de daken. We leggen de lat zo hoog omdat we er samen van overtuigd zijn dat Limburg, en specifiek Noord-Limburg, dit **kan**.

Daarbij is veel aandacht voor een integraal pakket, voor het totaalplaatje waarin economische en menselijke vooruitgang hand in hand gaan. Ik denk ook niet dat we nog anders kunnen. *De wake-up calls* die we krijgen, vragen het ook van ons. Corona, de oorlog in Oekraïne, de stikstofcrisis en de recente verschuivingen in het politieke landschap. En ik heb een **donkerbruin** vermoeden dat dit lijstje nog verre van compleet is.

Stuk voor stuk laten ze zien, dat ze niet op zichzelf staan; dat ze dus ook niet vanuit één sector, of één beleidsportefeuille of één ministerie of provinciehuis zijn aan te pakken of op te lossen.

Net zoals we met schaarste te maken hebben; veel schaarste van woningen, van werknemers – u weet daar alles van – van jeugd. Dat vraagt om creativiteit, flexibiliteit en aanpassingsvermogen. En dus om een bredere visie op samenwerking.

En ja, dan is het prima – of zelfs broodnodig – om in de **triple helix** samen te werken; die samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid die hier in Noord-Limburg

zo goed werkt en natuurlijk ook aan de basis ligt van het steeds succesvollere Brightlands Limburg.

Dan is het natuurlijk nog maar kleine extra stap naar de **quadruple helix**. Waarbij je ook de mens – de Limburger – betreft; je echt inleeft wat deze wil; daarmee ook in dialoog blijft. En dan komen er vragen op als:

- Wat wil een mens als consument nu écht aan producten en diensten; wat heeft deze nodig voor een gezond bestaan?
- welke dienstbaarheid vraagt deze als inwoner aan de overheid om bijvoorbeeld ook zo'n gezondheidscentrum als in America voor elkaar te krijgen; en
- wat maakt dat deze als werknemer bij een werkgever wil blijven? Hoe verdiep je arbeidsrelaties?

Slechts een paar vragen, die in deze tijd van grote veranderingen ook weer creatieve én inlevende antwoorden behoeven...

Besten mensen,

Ik ga zo langzaamaan richting een afronding, want de eerste hapjes uit deze Gezondste Regio smaakten naar meer en ik ben ontzettend benieuwd naar wat ons nog te wachten staat. Een kwestie van geduld, ik weet wat ik van u vraag.

Limburg verandert. Het zwarte goud dat de Limburgers met hun eigen handen naar de oppervlakte brachten werd het groene goud, met nieuwe perspectieven voor Limburg. Ik voeg daar – op deze bijzondere avond - graag aan toe dat een belangrijke constante het **witte** goud is geweest. De asperge, die vanavond centraal staat en waar Limburg zo fier op is.

Het seizoen van de asperges is kort maar krachtig, en het is iets waar we elk jaar weer naar uitkijken. De kwaliteit van de asperges uit Limburg is ongeëvenaard en de smaak is werkelijk subliem. Asperges zijn – net als tomaten - niet alleen lekker, maar ook supergezond. Ze bevatten veel vezels, vitamines en mineralen en zijn goed voor de spijsvertering. De grond die asperges nodig heeft is zandgrond. Arme, schrale grond die de Noord-Limburgers tot de hardwerkende en inventieve mensen heeft gemaakt die ze nu zijn. Bovendien zijn asperges

in hun teelt- en oogstproces **stikstofarm**.

En dus zie ik door mijn **roze** bril volop kansen.

Van de andere kant, als we heel Limburg vol zetten met het witte goud leveren asperges straks niks meer op en verliest deze Aspergerie ook haar waarde. Dat moeten we niet hebben.

Beste mensen, alle gekheid op een stokje: ik wens u een smakelijke voortzetting van deze mooie avond. Geniet van het diner, van de muziek en van elkaar.

Op een kleurrijke avond!

Dank voor uw aandacht.